

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Styret i Valdres Sparebank
Postboks 24
2965 SLIDRE

Vår referanse
25/689
Deres referanse

26.08.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn 25. – 26. mars 2025 med Valdres Sparebank (banken) (org. nr. 937888759). Formålet med tilsynet var primært å belyse og vurdere bankens interne virksomhetsstyring, kredittrisiko, herunder tapsvurderinger iht. IFRS 9, og likviditetsrisiko.

Denne tilsynsrapporten bygger på Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport datert 28. mai 2025 og styrets tilsvaret til denne i brev av 20. juni 2025.

2 Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynet mener bankens kredittpraksis på BM-området har et forbedringspotensial innen vurdering og dokumentasjon av betjeningsevne, sikkerhetsverdier, uavhengige verdivurderinger og realisasjonsverdier, samt oppfølging av avvik. Banken må gjennomgå kredittretningslinjene for å sikre bedre praksis og tydeliggjøre bankens risikoappetitt.

Bankens rutiner for tapsavsetninger og dokumentasjon må forbedres, og styret bør følge opp dette for å sikre mer presise og forventningsrette tapsavsetninger.

Banken har over lang tid hatt utfordringer med kapasitet på et av sine områder, men styrker nå området gjennom nyansettelser.

3 Finanstilsynets vurderinger

3.1 Styrets arbeid

3.1.1 Bankens strategi

Bankens strategiplan dekker perioden 2019 – 2023. Styret har ikke oppdatert bankens strategi og har videreført strategien i 2024. Banken planlegger å justere strategien i løpet av 2. kvartal 2025.

3.1.2 Styrets oppgaver og tilsynsansvar

Etter Finansforetakslovens § 8-6 første ledd fremkommer det at forvaltningen av foretaket hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, herunder påse at kravene til organisering av foretaket og etablering av forsvarlige styrings- og kontrollsystemer blir etterkommet.

En tydelig arbeidsdeling mellom ulike funksjoner og nivåer i organisasjonen er nødvendig for å sikre effektiv drift, redusere risiko og opprettholde et tilfredsstillende kontrollmiljø. En god organisering gir bedre kvalitet i arbeidet og reduserer risikoen for feil og overbelastning.

Banken har lenge hatt utfordringer med kapasitet innenfor et av bankens områder. Styret har i liten grad stilt krav til administrerende banksjef for å løse situasjonen eller på eget initiativ konkret fulgt opp, utover at saken er styrebehandlet over flere år.

3.1.3 Dokumentasjon av styrets beslutninger

Styrets protokoller gir oversikt over saker som har vært behandlet i styrets månedlige møter, inkludert foretatte vurderinger og oversikt over saker hvor styret ikke har hatt konsensus.

Styreprotokollene som omhandler saker knyttet til risiko- og compliancerapportering fremstår imidlertid som svært lite omfattende, og inneholder i liten grad styrets vurderinger eller oppfølgende tiltak med tilhørende frister og ansvar.

3.1.4 Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet minner om styrets ansvar for å fastsette planer for virksomheten, sikre en forsvarlig organisering og påse at kapasitetssutfordringene følges opp. Bankens strategi fremstår på tidspunktet for tilsynet som uklar.

Finanstilsynet vurderer at styret i for liten grad har stilt eksplisitte krav til administrasjonen om å løse kapasitetssutfordringene, selv om dette har svekket banken over tid. Finanstilsynet noterer at BM området vil være styrket mot slutten av året gjennom nyansettelser.

Finanstilsynet vurderer at risiko- og compliancerapportering er vesentlig styringsinformasjon og har merket seg at styret fremover vil inkludere sine vurderinger og tiltak knyttet til risiko og compliancerapporteringen i sine protokoller.

3.2 Internkontrollsystemet

3.2.1 Arbeidsdeling og uavhengighet

CRR/CRD-forskriften § 35 krever at styret skal sikre at foretakets kontrollfunksjoner kan ivareta sine arbeidsoppgaver på en effektiv og uavhengig måte.

På grunn av manglende kapasitet på BM-området har kredittsjefen i perioder måtte ivareta både rollen som BM rådgiver og samtidig ettergå og kontrollere kredittsaker utarbeidet av BM-rådgivere. Dette medfører at banken ikke får en uavhengig vurdering av sakene før beslutning fattes.

I tillegg gjennomføres vurderinger av månedlige tapsavsetninger av kredittsjefene for henholdsvis PM og BM, men banken har ingen uavhengig kontroll av vurderingene verken i første- eller andrelinje.

3.2.2 Stikkprøver og gjennomførte internkontroller

Foretaket skal ha en uavhengig risikokontrollfunksjon med tilstrekkelig kompetanse og ressurser. Etter CRR/CRDIV-forskriften § 38 skal risikofunksjonen være involvert i utarbeidelsen av foretakets risikotoleranse, risikostrategi og overordnede rammer for risikotagning. Risikokontrollfunksjonen skal være involvert i vurderinger som har vesentlig betydning for foretakets samlede risiko. Banken bør foreta stikkprøver av enkeltengasjement for å vurdere om foretakets faktiske kredittgivning er i samsvar med foretakets kredittisikoappetitt, kredittisikorammer og kredittretningslinjer jf. EBA/GL/2020/06 kapittel 5.2.

Bankens kontrollfunksjoner for risikostyring og etterlevelse (andrelinje) ble på tidspunktet for det stedlige tilsynet ivarettatt av én person.

Ifølge bankens retningslinjer skal det gjennomføres månedlige stikkprøvekontroller av kredittsaksnotater både i første- og andrelinje. Andrelinjen skal kontrollere førstelinjens gjennomførte kontroller, men foretar ikke egne stikkprøvekontroller. Under tilsynet ble det opplyst at dette ikke er gjort, men det er noe banken har plan om å innføre.

Ifølge rutinen for førstelinjens kontroller skal det årlig gjennomføres kontroller av at sikkerhetsverdier på næring og næringseiendom er oppdatert. Risiko- og compliancefunksjonen har ikke etablert uavhengige kontroller som tester at sikkerhetsverdiene er oppdatert i henhold til kravene. Finanstilsynet finner heller ingen spor av at kontrollene for sikkerhetsverdier er gjennomført.

3.2.3 Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet forventer at styret påser at kontrollfunksjonene har tilstrekkelig kapasitet, slik at kontrollfunksjonene kan være involvert i vurderinger som har vesentlig betydning for foretakets samlede risiko. Finanstilsynet gav uttrykk for at banken må gjennomgå organisering av første og andrelinje kontroller og etablere nye rutiner for kontroll av sikkerheter og tapsavsetninger som ivaretar prinsipper om tilfredsstillende arbeidsdeling og uavhengighet, og sikrer tilfredsstillende oppfølging og uavhengig kontroll av tapsutsatte engasjementer.

Finanstilsynet noterer at banken har gjennomgått og etablerer nye rutiner samt opprettet en tapskomite for å styrke arbeidet og forbedre oppfølgingen av tapsutsatte engasjementer og at det vil innføres kontroll med tapsavsetninger.

3.3 Styring, måling og oppfølging av kredittrisiko

Ifølge finansforetaksloven § 13-5 første ledd skal foretaket ha hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risiko foretaket er, eller kan bli, utsatt for.

3.3.1 Rammeverk for kredittarbeidet

Finanstilsynet anser det som beste praksis at foretakets kredittstrategi angir mål for vekst og lønnsomhet for den samlede kredittvirksomheten, og presiserer styrets risikoappetitt. I bankens strategi fremkommer det at bankens kredittrisiko skal være moderat, men verken i den overordnede strategien eller i kredittpolicyen er det angitt mål for vekst.

Bankens rutine for prising angir at pris på lån og kreditter skal vurderes ut fra bankens krav til inntjening, men i kredittpolicy er det ikke fastsatt mål for avkastning. Under tilsynet stilte Finanstilsynet spørsmål om hvordan banken måler kundelønnsomhet. Banken har foreløpig ikke tatt i bruk Eikas lønnsomhetsmodell, men priser engasjement i stor grad ut fra belåningsgrad.

3.3.2 Etterlevelse av styrets risikorammer

Ved utgangen av 2024 var total eksponering på [REDACTED] millioner kroner som er innenfor bankens interne ramme som maksimalt skal utgjøre [REDACTED] millioner kroner. Styret har også fastsatt en ramme for andel engasjementer med høy risiko i utlånsporteføljen. Rammen ble fra andre kvartal 2024 økt fra [REDACTED] prosent til [REDACTED] prosent. Ved utgangen av 2024 utgjorde andelen engasjementer med høy risikoklasse (8-12) [REDACTED] prosent. Gjennomsnittet for Eika-bankene var [REDACTED] prosent på samme tidspunkt. Finanstilsynet spurte hvorfor rammen ble økt, siden dette ikke kom frem av de oversendte styreprotokollene. Økning i rammen ble ifølge banken behandlet i styret og økt med bakgrunn i at rammen var lav i forhold til snittet for Eika-bankene. Banken har overskredet styrets fastsatte ramme gjennom hele 2024. I risikorapportene er det ikke rapportert om andre tiltak enn at "andel utlån innenfor høy risiko BM bør reduseres slik at vi kommer innenfor rammen". Styreprotokollene viser ikke at rammeoverskridelsen har blitt behandlet i styret.

Banken har i hele 2024 også overskredet rammen for største usikrede lån mot enkeltkunde (PM). I risikorapporten er det kommentert at dette er et gammelt brudd, og at eiendommen i saken det gjelder er tvangssolgt. Videre står det at det er flere lån over rammen på ■■■ tusen kroner. Det er ikke rapportert om tiltak for å komme innenfor rammen verken i bankens risikorapporter eller i styreprotokoller.

3.3.3 Fullmaktsstruktur

Banken bør ha et fullmakts- og beslutningssystem som er tydelig og som samsvarer med foretakets risikoappetitt, kredittrammer og forretningsmodell.¹

I bankens retningslinjer for avsetning til dekning av tap på engasjementer, står det at "banken har etablert en egen fullmaktsstruktur for bokføring av individuelle nedskrivninger i steg 3. Kredittsjef PM/BM og evt. banksjef er involvert i vurderingen av forventet kredittap. Kredittsjef dokumenterer beregningen som bokføres og godkjennes av økonomisjef". Under tilsynet bekreftet banken at det er kredittsjef PM/BM som både beregner og godkjenner tapsavsetningene mens økonomisjef bokfører avsetningene.

I kreditthåndboka står det at avvik fra retningslinjene skal spesielt omtales og besluttes i henhold til egen matrise. Håndboken omtaler avvik i forhold til enkelte forhåndsbestemte beslutningskriterier, blant annet krav til egenkapital og belåningsgrad, avdragsfrihet, avvik i bruk av reduksjonsfaktorer, ESG score og oppkjøpsfinansiering, uten at det står at disse skal løftes til et høyere beslutningsnivå.

3.3.4 Finanstilsynets vurderinger

Overvåking og kontroll på bankens utlånsvolum er viktig for å kunne vurdere risiko og fremtidig kapitalbehov. Ved å inkludere lønnsomhet som et måltall, kan banken mer effektivt vurdere og styre risikoen i låneporteføljen. Finanstilsynet oppfordrer styret til å fastsette mål for lønnsomhet og vekst i sin kredittpolicy.

Finanstilsynet ber styret påse at oppfølging av rammer og iverksatte tiltak kommer tydeligere frem i fremtidige risikorapporter. I lys av bankens brudd på interne rammer over tid, mener Finanstilsynet styret burde iverksatt flere tiltak for å sørge for å bringe eksponeringen innenfor risikorammen innen en gitt tidsperiode. Vurderinger og oppfølgende tiltak bør dokumenteres i styreprotokollene.

Finanstilsynet mener det kan være hensiktsmessig å legge praksisen for bevilgning av tapsavsetninger inn i den øvrige matrisen for kredittfullmakter. Styret bør også vurdere om det bør innføres krav til to par øyne ved innvilgelse. Videre bør kreditthåndboken ha tydeligere krav til hva som skal identifiseres som avvik og når avvik fra bevilgningsretningslinjene skal løftes til et høyere nivå.

Finanstilsynet noterer at banken oppdaterer sin fullmakts struktur i løpet av Q3/2025, at styret vil inkludere måltall ved neste revisjon av kredittpolicy og at banken fremover vil fokusere på tiltak for å komme innenfor rammene i sine fremtidige risikorapporter.

3.4 Innvilgelse og refinansiering av lån

3.4.1 Kriterier for bankens kredittpraksis

Ifølge Finansforetaksloven § 13-13 annet ledd skal et finansforetak organisere behandlingen av kredittengasjementer slik at den som treffer avgjørelsen har tilstrekkelig grunnlag for å bedømme kredittrisikoen, og slik at saksgangen og grunnlaget for avgjørelsen kan dokumenteres.

¹ EBAs retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån (EBA/GL/2020/06) kap. 4.4

Kredittgivningen skal være basert på forsvarlige og klart definerte kriterier. Dette innebærer at banken må ha tydelige retningslinjer og rammer for innvilgelse av lån. Kredittnotatene må utgjøre selvstendige vurderingsgrunnlag med helhetlig fremstilling av risikomomentene i den enkelte sak basert på relevante vurderinger av forhåndsdefinerte temaer.

Styret skal sikre seg tilgang til relevant risikoinformasjon. Dette innebærer at styret også bør ha informasjon om avvik fra interne retningslinjer og vurdere hvordan omfanget av avvik fra interne retningslinjer kan påvirke kredittrisikoen i banken.

Banken har tatt utgangspunkt i Eika sitt rammeverk, men har i liten grad tilpasset rammeverket til bankens risikoprofil, og fastsatt egne kriterier. Styret og beslutningstakerne får i liten grad informasjon om avvik, da dette i liten grad er definert.

I bankens egne kredittsakskontroller, compliancerapporter og styreprotokoller har det over en lengre periode blitt rapportert om utfordringer [redacted] på kreditt BM [redacted]

[redacted] Under tilsynet kommenterte banken at det fortsatt er behov for forbedringer både i innhold og fremstilling av saksrapporter.

3.4.2 Vurdering av og oppdatering av sikkerheter

EBAs retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån (EBA/GL/2020/06) og Finanstilsynets veiledning nr. 5/2021 punkt 4 stiller krav til uavhengighet i bankens verddivurderinger.

Kapitalkravsforordningen (CRR) artikkel 208 stiller krav om at verdien overvåkes minimum årlig for næringseiendommer og minst hvert tredje år for boligeiendommer. Bankens egne retningslinjer reflekterer dette. Banken har ikke en egen uavhengig verdsetterfunksjon. Under tilsynet ble det opplyst at banken vasker verdiestimater for boligeiendommer kvartalsvis mot eiendomsverdi, og gjør manuelle vurderinger minimum hvert tredje år på de eiendommene som ikke oppdateres via porteføljevask.

Ifølge bankens retningslinjer for verdsettelse av fast eiendom som sikkerhet for lån skal det for næringseiendom primært innhentes en ekstern verddivurdering. Rådgiver skal rimelighetsvurdere, og eventuelt nedjustere, verdien. Videre står det at noen næringseiendommer ligger i et område der banken, etter en skjønnsmessig vurdering basert på erfaring, forventer at en ekstern verddivurdering vil ha "mangelfull kvalitet". Da kan eiendommens verdi fastsettes på bakgrunn av en intern verddivurderingsprosess i banken, der det forutsettes uavhengighet til selve kredittsaken. Under tilsynet ble det opplyst at banken ikke bruker yield-/kapitaliseringsmatrise. I tilfeller hvor eksterne takster gir en for høy verdi i forhold til antatt markedsverdi, benytter banken et "to par øyne"-prinsipp, en såkalt "kontortakst", for å fastsette en forsvarlig verdi. Det samme prinsippet benyttes ved oppdatering av sikkerhetsverdier.

Banken har også unntak for å innhente oppdatert ekstern takst på landbrukseiendom og kan benytte kontortakst der de anser bankens risiko til å være lav.

I en av kredittsakene gjennomgått i forbindelse med tilsynet [redacted] var sikkerhet i næringseiendom vurdert basert på en slik intern kontortakst. Næringseiendommen var vurdert til 20 millioner kroner av rådgiver og banksjef, uten at det var innhentet en ekstern uavhengig vurdering av eiendommen. Det var heller ikke gjort en nærmere rimelighetsvurdering av den interne kontortaksten, og kontortaksten var ikke vedlagt saken.

3.4.3 Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynets gjennomgang av et utvalg BM-engasjementer støtter bankens egne vurderinger knyttet til utfordringer [redacted] på kreditt BM, og ber styret prioritere videre oppfølgingen og styrking av kredittarbeidet, og spesielt kredittnotatene. Finanstilsynet mener banken bør forbedre fremstillingen av kundens betjeningsevne gjennom kontantstrømanalyse og tilhørende sensitivitetsvurderinger. Dette gjelder også vurderinger av konsernstrukturer.

Videre bør banken gjennomføre grundigere vurderinger av egenkapital både i den omsøkte finansieringen og av låntakerens soliditet. Banken må i større grad rimelighets vurdere verdien på sikkerheter og sikre at verdivurderingene er basert på tilstrekkelig uavhengig grunnlag.

Finanstilsynet stilte spørsmål til hvilke kriterier og grunnlag banken har for å foreta verdivurdering med høyere kvalitet enn en ekstern verdsetter. Finanstilsynet understreket viktigheten av at det foreligger tilfredsstillende verdsettelse som gjenspeiler reelle verdier som vil stå seg ved en eventuell realisasjon og at retningslinjene for, og bruken av, intern kontortakst fremsto som uklare og svak metodisk. Finanstilsynet ba styret tydeliggjøre retningslinjene og sikre at banken etterlever uavhengighetskravet og merker seg at retningslinjene skal gjennomgås på nytt for å sikre at de blir mer tydelige og at banken etterlever kravene til uavhengighet.

3.5 Tapsavsetninger, tapsvurderinger og tapspraksis

Bankens tapsavsetninger skal være forsvarlige, både på kort og lang sikt, ut fra den samlede risikoen for tap som må antas å knytte seg til bankens engasjementer². Banken skal ha retningslinjer for vurdering og beregning av forventede kredittap, og metodikk og prosedyrer bør dokumenteres og revurderes jevnlig. Når banken bruker eksternt utviklede modeller, må styret og administrasjonen forstå modellenes egenskaper og påse at modellen er tilstrekkelig representativ for bankens eksponeringer, og gjøre nødvendige tilpasninger. Modellene skal hensynta framoverskuende informasjon.

3.5.1 Modellberegnete tapsavsetninger

Valdres Sparebank bruker Eika-bankenes felles ECL-modell til beregningene av modellbaserte tapsavsetninger. Her beregnes forventet kredittap som et produkt av misligholds sannsynlighet (PD), tap gitt mislighold (LGD) og engasjement ved mislighold (EAD). Det er Eika-gruppen som forvalter modellen og som beregner ECL.

Banken kan iht. interne rutiner velge å overstyre samlet beregnet ECL som en direktepostering i regnskapet i de tilfeller hvor banken oppfatter at ECL-modellen ikke gir et forventningsrett forventet tap - på engasjementene i steg 1 og steg 2 - på porteføljnivå eller på enkeltkundenivå.

I modellen beregnes LGD på kundenivå og blir sortert etter intervaller i sikkerhetsdekning/belåningsgrad med satser fra 8 til 35 prosent. Valideringsrapport fra 2024, som gjelder alle Eika-banker, tyder på at LGD-satsene på BM er konservativt satt³. Datagrunnlaget for valideringen er imidlertid begrenset⁴.

Valideringsrapporten av PD⁵ konkluderer med at modellen treffer ganske godt på PM, men underestimeringen "rammer beregninger av forventet tap" på BM. Evnen til å predikere PD har ikke vært god for BM-modellene samlet sett. Modellene predikerte [redacted] prosent mislighold, mens observert mislighold var på [redacted] prosent. Ifølge valideringsrapporten er dette "en bekymringsverdig statistisk signifikant underestimering". Det er også verdt å bemerke at rapporten fremhever at modellen er utviklet med en sikkerhetsmargin for å sikre at den ikke underestimerer PD.

En viktig faktor ved beregninger av ECL er plasseringen av engasjementer i hhv. steg 1 eller 2. I de fleste bankene er det utviklingen i engasjementers beregnede PD som i størst grad påvirker om

² Se finansforetaksloven § 13-14 andre ledd.

³ Satsene er utviklet med basis i kunders største individuelle nedskrivning eller tapskonstatering i en tidsperiode uten reell nedgangskonjunktur i perioden august 2014 til august 2017 og det er ingen makrojustering av satsen.

[redacted] an gitt med sikkerhet som har gått til mislighold i perioden februar 2020 til august 2024.

⁵ Valideringsrapport RKL BM 2024 for alle Eika-bankene med 41 valideringsperioder på 12 måneder fra 31.01.2020 med siste periode for kunder risikoklassifisert per 31.05.2023.

engasjementer skal bli værende i steg 1 eller flyttes til steg 2. Det gjelder også for Valdres Sparebank, der hovedgrunnlaget for steginnplasseringen er de beregnede misligholdsannsynlighetene i Eikas PD-modeller og de kvantitative tersklene som er satt i Eika for å utløse vesentlig PD-endring. Banken har i tillegg kvalitative metoder for vurdering av om engasjementer har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko. Ved årsskiftet var [REDACTED] engasjementer plassert i steg 2 pga. vesentlig økning i PD, 10 stk. pga. betalingslettelse og 7 stk. pga. betalingsmislighold 30-90 dager. Banken har nylig også innført en rutine som vil kreve at flere kunder skal vurderes for plassering i steg 2, det gjelder ved covenantbrudd, kunder som er i spesielt utsatte bransjer, negative endringer i låntakers økonomi eller økning i kredittrisiko for andre eksponeringer tilhørende samme låntaker. Finanstilsynet registrerer også at styret nylig er blitt detaljert informert om tre slike overstyringer ifm. sak 58/2025 om etablering av en watchlist for kunder med risikoklasse 8 – 10.

Ved en vurdering av nivået på de modellbaserte tapsavsetningen inngår en vurdering av om andelen som er plassert i steg 2 er på riktig nivå. I den sammenheng må det tas i betraktning at banken har en klart høyere andel engasjementer plassert i steg 3 enn de fleste andre Eika-banker, da banken har identifisert en klart høyere andel som "unlikelyness to pay" (UTP). Dette vil isolert sett gi en relativ lavere andel engasjementer med modellberegnete tapsavsetninger.

Under tilsynet forklarte banken at den for engasjementene i steg 1 og 2 ved årsslutt 2024 ikke har overstyrt modellen, men har benyttet ECL-modellen uten justeringer eller spesialtilpasninger til egen portefølje.

3.5.2 Finanstilsynets vurderinger mht. modellberegnete avsetninger

Basert på valideringen av PD på BM mener Finanstilsynet at styret ved fastsettelse av de modellberegnete tapsavsetningene bør dokumentere hvorfor banken ikke justerer for underestimering som modellen foretar. Finanstilsynet mener dette bør vurderes selv om enkelte sammenligninger med andre sparebanker ikke tyder på at andelen i steg 2 eller tapsavsetningsgraden i steg 2 er relativt lav.

Styret bør også vurdere hvilken betydning underestimeringen kan ha for steginnplasseringen gjennom effekten av tersklene som er satt i Eika for å utløse vesentlig PD-endring og overgang til steg 2. Finanstilsynet mener banken bør fortsette arbeidet med å ta i bruk flere kvalitative vurderinger for rettidig identifisering av engasjementer med vesentlig økt kredittrisiko.

Finanstilsynet gjør også oppmerksom på at IFRS 9 legger til grunn at vurdering av om kredittrisikoen har økt vesentlig, bør gjøres for grupper av utlån dersom enkelte faktorer ikke kan identifiseres på enkeltlån.⁶ Finanstilsynet ber banken for fremtidige rapporteringer vurdere å foreta gruppevis tilnærming til stegplasseringen til steg 2.

3.5.3 Tapsavsetninger i steg 3

Finanstilsynet oppfattet under tilsynet at banken skal foreta en individuell tapsvurdering av alle engasjementer i steg 3 og at banken har valgt et forsiktighetsprinsipp, dvs. å benytte en modellbasert beregning med PD på 100 prosent dersom den individuelle tapsvurdering gir en lavere tapsavsetning. Slik vil det største av disse to beregnede tapsbeløp inngå i regnskapet.

Under tilsynet ble det kommentert at det ikke synes som banken følger forsiktighetsprinsippet fullt ut. Finanstilsynet bemerker også at det ikke fremkommer hvordan den individuelle tapsavsetningen er beregnet, eller hvilke forutsetninger som ligger til grunn.

⁶ jf. IFRS 9 B5.5.16

Banken bokfører individuelle nedskrivninger i steg 3 i tapsmodulen i TietoEvrys "Loan Process". Her beregnes tap på engasjementer som forskjellen mellom engasjementets balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer, som skal være neddiskontert med effektiv rente. Finanstilsynet forstår det slik at selve tapsmodulen i Loan Process ikke gir rom for at de ulike tapsscenariene kan ha ulik tidshorisont da det kun kan legges inn én dato for realisasjon av sikkerheter.

Eika leverer også en regneark-mal som kan benyttes som støtte for beregning av vektete fremtidige kontantstrømmer. Malen inneholder celler for å sette inn sannsynligheter for tre scenarier og for prosentvise reduksjonsfaktorer ved beregning av sikkerhetsverdier, som skal inkludere eventuelle realisasjonskostnader. Likevel mangler et strukturert oppsett for å tidfeste kontantstrømmene eller tydelig presisere forutsetningene for scenariene og reduksjonsfaktorene.

Finanstilsynet registrerer at banken gjør individuelle vurderinger av scenariosannsynlighet, men uten at det er tydelig dokumentert i tapsnotatene hva som er forutsetningene for valgte prosentsatser. Videre er det uklart hvilket realisasjonstidspunkt banken legger til grunn for ulike sikkerheter. Malen legger til rette for å registrere både en diskonteringsrente og et realisasjonstidspunkt, men denne informasjonen benyttes ikke til å beregne nåverdier i arket. Regnearkmalen gir heller ikke rom for å registrere engasjementsbeløp, og dermed er det heller ikke mulig å sannsynlighetsvekte selve tapet. Det er kun kontantstrøm fra hhv. betjening og realisasjon som sannsynlighetsvektes hver for seg. Det ser også ut til at malen ikke tar hensyn til at realisasjonsbeløp som tilfaller banken i et scenario aldri skal kunne være større enn utestående, noe som ser ut til å være tilfelle i basisscenarioet for [REDACTED]

3.5.4 Finanstilsynets vurderinger mht. tapsavsetninger i steg 3

Bankens interne retningslinje sier at engasjementer i steg 3, skal enten vurderes for individuell nedskrivning eller ha en modellberegnet nedskrivning med PD på 100 %. Finanstilsynet ber banken tydeliggjøre sine retningslinjer for metodevalg. Uansett valg av metode, må tapsavsetningen være forventningsrett, se også "Samlerapport tematisyn om regnskapsføring av utlån etter IFRS 9".⁷

Ettersom malen banken benytter for å beregne tapspotensiale ikke er fullstendig, må beslutningstaker forholde seg til flere ulike dokumenter ved vurdering av tapsestimatet. Etter Finanstilsynets vurdering har også malverket⁸ fra Eika-gruppen enkelte svakheter som gjør det vanskelig å vurdere forventet tap. Finanstilsynet noterer at banken vil tydeliggjøre egne retningslinjer og innrette praksis på en måte som styrker beslutningsstøtten i dokumentasjon og vurdering av individuelle tapsavsetninger. Finanstilsynet mener dette er nødvendig for å vurdere om tapsavsetningene er forventningsrette.

Finanstilsynet mener at tidshorisonten som legges til grunn i ulike scenarier blant annet må vurderes utfra forventet realisasjonstid basert på objektets salgbarhet, pris som forventes oppnådd, kostnader forbundet med realisasjon og bankens kundestrategi. Det er i enkelte tilfeller også uklart hva som grunnlaget for den estimerte fremtidige betjeningsevnen i de ulike scenariene.

Vi ber banken sende kopi av tilsynsrapport til revisor.

⁷ <https://www.finanstilsynet.no/4a74ae/contentassets/d5baa4c45d314f4c8ad1e4b1cd78bd24/samlerapport-tematisyn-om-tap-pa-utlan-etter-ifrs-9.pdf>

⁸ Banken bør forsikre seg om at den benytter oppdatert malverk.

For Finanstilsynet

Håkon Rysst Heilmann

fungerende seksjonsleder

Carl Gunnar Lunde

tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.